

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Kdo pohujšuje in pokvarja ljudstvo?

Preganjanci in klevetniki »Slov. Doma« so prišli deloma do spoznanja, da klerikalna stranka sama najbolj kvari in pohujšuje ljudstvo, ker njeni pristaši ne žive tako, kakor bi morali živeti kot katoličani, ker delajo in nasvetujejo take stvari, ki so najbolj nasprotne katoliški veri, s čimer podkopujejo v ljudstvu poštenje, zaupanje in vero.

Nas preganja škof in vsak višji in nižji klerikalni podrepnik, ker odkrivamo na življenju in dejanjih klerikalcev vse one podlosti, ki jih pošteni ljudje niso zmožni, ker pravimo, da so pri klerikalcih le koritarji ali pa backi, ker z neštetiimi vzgledi vedno dokazujemo, da je klerikalcem ljub in dobrodošel največji lopov in brezverski cigan, le da z njimi voli in se v njih službo vdinja. Ker smo torej vedno le povedali resnico in se zavzeli za pravico in poštenje, so nas klerikalci preganjali, kajti stranka breznačajnežev in pohujšljivcev dobrega ljudstva ne prenese resnice.

Zdaj imamo pa veliko zadoščenje! Doktor svetega pisma in profesor v ljubljanskem lemenatu Aleš Ušeničnik je napisal članek, ki potrjuje vse to, kar smo mi pisali, ki se ostro obrača proti voditeljem in drugim pristašem klerikalne stranke, češ, da so le na zunaj pristaši katoliške stranke in vere, vse njih dejanje in ravnanje se pa ne sklada s predpisi katoliške vere. Doktor Ušeničnik pravi, da bi morali klerikalci v vsem svojem ravnanju tudi pokazati, da pripadajo katoliški stranki in da bi morala stranka gledati v prvi vrsti na versko prepričanje, ne pa na politično. Tako priznava, da je stranki vera dobro sredstvo, da držijo z njo na vrhovi res verne ljudi, ki v svoji omejenosti nič ne gledajo, kako grdo stranka sama in posamezni voditelji grešijo zoper vero. Škoda, da dr. Ušeničnik ni šel malo dalje, da bi naravnost z vzgledi pokazal, kako pokvarjena je danes klerikalna stranka, kako gnila v svojem jedru, ker na njeni zastavi je zapisano: vsak nam je

dober, vsako sredstvo izvrstno, le da dosežemo moč in deželni denar!

Ako torej zdaj eden uglednejših klerikalcev sam priznava to, kar vedno mi poudarjamo in zastopamo, mislite li, da se bo klerikalna stranka poboljšala? Ne! Dokler ima take voditelje, ki sede pri polnem koritu in ki si prizadevajo to korito bodisi z najpodlejšimi sredstvi obdržati, ni prav nič upanja, da bi zavladovalo poštenje in pravica. Treba bi bilo močnega odpora v stranki sami, da bi se zboljšale razmere.

Toda kdo bi pa pri klerikalcih vprizoril tak odpor? Tisti, ki hodijo na čelu in ki imajo glavno besedo, so koritarji in ti se ne bodo upirali samim sebi in same sebe ob glavo dejali. Vsak ima tudi preveč masla na glavi, da bi hodil na solnce in bi se delal bolj poštenega od drugih. Ostane zdaj še ljudstvo, ki je take ljudi postavilo za voditelje in morda duhovščina na deželi.

Ljudstvo? To ubogo ljudstvo nima nobene besede! To so backi, ki jih je treba komandirati in store vse, kar je koritarjem po volji. In če so med njimi pametnejše osebe, se že napravi, da ti ne pridejo do besede in da se jim zamaše usta. Duhovnik vpliva nanj in če je morda še odvisen od klerikalcev v svojem pridobitnem življenju, potem gre pa to hitro. In duhovščina na deželi? Deloma je ta sama do kosti pohujšana in dela s farani to v malem, kar delajo v Ljubljani v velikem. Nasprotne sovražni in uničuje, backe pa izsesava in si polni bisago. Če se pa dobi poštena duša med duhovniki, ki se drži verskih načel, si pa spet ne upa nasprotovati svojemu škofu, ki daje blagoslov klerikalni stranki. Zato je lepo tiho in morda v srcu obsoja veliko bolj krivičnosti in pokvarjenosti v stranki, kakor jo mi obsojamo. Ljudi poučiti in jim v luči resnice pokazati vse to, tolike korajže pa nima, sicer pride v konflikt s škofom.

Kaj je torej storiti, da ne bo naše ljudstvo popolnoma pokvarjeno in pohujšano? Kdo naj opravlja to dobro delo?

Storiti morajo to vsi oni pošteni ljudje, ki se jim smili slovensko ljudstvo, ki se morajo bati, da se pohujšanje tako zelo ne

naseli, da bi potem naš narod ne imel nobenih značajev, nič poštenja in samoza-vesti. Prosimo naše somišljenike, naj prevzamejo to nalogo, naj razširjajo napredno časopisje, zlasti naj v vsak kraj in če mogoče v vsako pošteno hišo spravijo »Slovenski Dom«, ki edini in najbolj odkrito zastopa kmečke koristi, ki tudi brezobzirno razkriva lumparije klerikalcev in ki želi, da postane naš kmet samostojen in neodvisen v političnem življenju.

S tužnega Balkana.

Pregled bratomorne vojne na Balkanu v zadnjem tednu kaže umikanje Bolgarov na vsej črti in prodiranje srbskih in grških čet v bolgarsko ozemlje. Nismo šoviniisti, da bi Bolgariji, ki je začela bratomorno klanje in sicer še hušje, kakor je bilo s Turki, privoščili poraze in rekli: Zdaj ima, kar je iskala, kajti te vojne se veselijo sovražniki Slovanov in prav gotovo je zdaj, da bodo imeli največjo korist neslovanski narodi, to so Grki in Romuni. In koliko dragocenih življenj pojde v nič in koliko pohablencev bo imel Balkan! Saj se pravi, da so izgube v prvih 10 dneh vojne znašale na obeh straneh 70.000 mrtvih in ranjenih.

Romunski vpad v Bolgarijo.

Ves čas med prvo in drugo balkansko vojno je Romunska grozila Bolgariji, da bo vpadla v njeno ozemlje, ako ji ta ne bo odstopila nekaj ozemlja ob Donavi. Pogajanja so se vršila čez pol leta, ne da bi prišlo do poravnave. Zdaj pa, ko je Bolgarija napadla svoje zaveznike, je Romunska naglo mobilizirala skoro pol milijona vojakov ter vpadla čez Donavo na Bolgarsko. Nikakor ne moremo reči, da bi bilo lepo od Romunske, ako je udarila Bolgarski v hrbet ob času, ko je bila ta v največji stiski. Romunska skuša opravičiti svoje postopanje na prav čuden način in se glasi njena napoved vojne tako-le:

Romunska vlada je pravočasno bolgarsko opozorila, da Romunija v slučaju konflikta med balkanskimi državami ne

more ostati nevtralna. Bolgarska vlada ni smatrala za potrebno, da bi na to noto odgovorila, marveč je začela vojno z nepričakovanim napadom na srbske čete. S tem je kršila Bolgarska mednarodne zakone in brez potrebne in predpisane notifikacije ustvarila dejansko vojno stanje. Zato je bila Romunska prisiljena svoji armadi dati povelje, naj prekorači bolgarsko mejo.

Romunska zahteva se glasi: 1. Bolgarska mora odstopiti Romuniji ozemlje Tuturkan-Balčik; 2. Romunska mora biti navzoča pri določitvi meja med bivšimi balkanskimi zavezniki.

Romunska je nato prekoračila mejo in brez odpora z bolgarske strani zasedla ozemlje, ki ga je v pogajanjih zahtevala. Bolgari bi se morali na tri, oziroma proti Turkom, na štiri strani boriti, zato pa ni poslala proti Romunom nobenih vojakov, ker jim to tudi ni mogoče. Morali so tedaj pripustiti, da so jim Romuni vzeli velik kos dežele, ki bo najbrže ostal v romunskih rokah.

Romunska je dosegla s svojimi operacijami, da je dobila teritorij Tuturkan-Balčik. Sedaj zasleduje drug cilj, prisiliti hoče Bolgarsko k sporazumu s Srbijo in Grško, da prepreči nadaljnje motenje ravnotežja na Balkanu. Odločilni romunski krogi zahtevajo, da Romunska tudi danes ne stavi večjih zahtev kakor začetkom, da pa bo prodirala kljub temu v notranjost Bolgarske, dokler se ne sklepe oficijozno premirje.

Tudi Turčija hoče izkoristiti bolgarsko zadrego.

Ko so Turki videli, da je stvar za Bolgarsko vsak dan slabša, so zopet dvignili poražene kosti ter najprej zahtevali od Bolgarske, da izprazni, oziroma, odpokliče svoje vojake iz onega ozemlja, ki po mirovni pogodbi spada k Turčiji. Meja se je namreč dogovorila med mestom Midija ob Črnem morju in mestom Enos ob Egejskem morju. Bolgari so imeli pa še vse kraje notri do Čataldže pri Carigradu zasedene. Bolgari so se morali tudi tukaj vdati in odpoklicati svoje vojake. Takoj so začeli Turki prodirati proti severu in turški listi zahtevajo, da mora turška armada zasesti celo Tracijo z Odrinom vred. Velesile so sicer Turčiji rekle, da smatrajo za nedopustno, če bo Turčija šla čez mejo Midija-Enos, toda dozdej te velesile niso nikoli resno posegle vmes, če se katera država ni vdala njim ukrepom. Edino nad malo Črno goro so si upali takrat, ko so Črnogorci zavzeli Skader. Zato je malo upanja, da bi se Turčija vdala, in Bolgarska je v največji stiski.

Bolgarska se zdaj samo brani.

Srbske in grške čete zmagovito prodirajo naprej in bolgarske armade se omejujejo le na to, da se v redu umikajo. Srbi so že udarili čez staro bolgarsko mejo in Bolgari jih s trudom zadržujejo. Pač pa

utrjujejo na vseh koncih glavno mesto Sofijo, kajti ni izključeno, da ne bi združene armade korakale prav do Sofije, Romuni pa tudi od severa pritisnili, ako Bolgari hitro ne sklene mir.

Mirovna pogajanja.

Bolgari so najprej prosili Rusijo, naj posreduje pri balkanskih zaveznikih, potem so pa tudi apelirali na velesile, da bi se sklenil mir. Grška je s svojimi zahtevami zelo pretirana, kajti zahteva:

1. Bolgarska prepušča vse od Grkov in Srbov zasedno ozemlje zaveznikom.
2. Bolgarska prizna vojno odškodnino.
3. Bolgarska prizna posebno odškodnino prebivalcem od bolgarskih čet opustošenih mest in vasi.
4. Bolgarska garantira cerkveno in šolsko avtonomijo Grkov v Trakiji.
5. Bolgarska demobilizira svojo armado, v roku, ki ga srbska in grška sporazumno določita.

Nove težkoče. — Padec kabineta Danev.

Bolgarski kabinet Danev je podal demisijo. Zdi se, da bo politični princip, ki ga zastopa opozicija, zmagal. Če se to uresniči, je pričakovati novih težkoč v balkanski krizi.

Bolgarsko vojno brodovje.

Iz Sofije se poroča, da je bolgarska vlada svojemu, v Varni se nahajajočemu vojnemu brodovju, naročila, da naj nemudoma odplove v Sebastopol. Bolgarska vlada se boji, da bi se Romunska polastila bolgarskih vojnih ladij.

Sestanek v Skoplju.

Ministrski predsedniki srbski, grški in črnogorski, t. j. Pašič, Venizelos in Vukotič, so se v sredo sestali v Skoplju, da se pogovore glede zahtev proti Bolgarski. Listi pravijo, da se je sestanek v Skoplju dobro obnesel in takoj se začne pogajanja z Bolgarijo, ki jo je že ruska diplomacija pripravila za srbske in deloma tudi za grške predloge, tako, da je upati, da se ta pogajanja ne bodo preveč zavlekla, posebno ker se le s hitro sklenitvijo miru ohrani Bolgarija daljših izgub v Traciji in večjih ponižanj v svoji stari zemlji, kjer Romuni še vedno prodirajo in groze prodirati tako dolgo, dokler ne bo sklenjen mir. Svojo grožnjo so Romuni tudi že udeležili, prekoračili so Donavo in prodirajo proti Plevni in — Sofiji. Turki so pa tudi čimdalje blaznejši in pravijo, da bi se splačalo poskusiti postolovščino v Traciji, proti Drinopolju. Ko bo sklenjen mir med Srbijo in Grško na eni strani in Bolgari na drugi strani — se bodo tako Romuni kot tudi Turki spametovali.

Grozovitosti Bolgarov nad Srbi.

Srbski tiskovni urad je v svet poslal uradno poročilo o grozovitostih, ki so jih bolgarski vojaki in četaši izvršili nad srbskimi ranjenci. To poročilo pravi:

Ruski in francoski konzul sta v Skoplju posetila bolnico, da z lastnimi očmi vi-

dita žrtve bolgarskih grozodejstev. Vse te žrtve so padle povodom zahrbtnega nočnega napada Bolgarov na celi fronti, ko so se srbske predstraže začasno umaknile s svojih položajev ob Bregalnici in Zletovski reki. Vse te srbske vojake, ki so bili ranjeni v boju, so potem Bolgari mrcvarili. Ruski konzul je osebno govoril z vsakim vojakom. Korporal Sava Bogdanovič mu je rekel: »Mene so Bolgari na predstraži ob reki Bregalnici ranili, zajeli in potem držali zvezanega do noči. Potem so me začeli izpraševati o položaju in številnosti naših čet, in da bi me prisilili govoriti, so mi odrezali uho. V strahu, da me ne bi mučili dalje, sem začel vpiti: ubijte me, jaz ničesar ne vem, boril sem se za vas pri Drinopolju. Bolgari so se mi samo smejali in nič mi ni pomagalo. — Zdravnik je odstranil zavezo s korporalove rane in konzula sta videla zverinsko zmrcvareno glavo. Dva vojaka, Milutin Nikolič in Radovan Krajčinovič sta bila zabodena z bajonetom, prvi na devetih, drugi na sedmih mestih. Sava Rakič iz 6. polka je pol mrtev od ran, ker so mu Bolgari, ko je ležal ranjen v nogo od šrapnela, po naredbi poveljnika 12. bolgarskega polka, podpolkovnika Tilova, ustrelili v usta, razbili levo čeljust in polomili rebra. Oba konzula sta o tem, kar sta videla in slišala, poročala svojim vladam.

Poročila iz Štipa pravijo, da so čete srbske armade našle na bojišču mnogo tako izmrcvarjenih srbskih vojakov. Neki vojak je ležal zasut s kamnjen, glava mu je bila pa odrezana in je ni bilo nikjer v obližju. Drugi vojak je bil popolnoma odrt. Nekega težko ranjenega srbskega vojaka so našli Srbi — z iztaknjenimi očmi, drugi je bil spečen na ognju. Na položajih med utrdбами Soba in Toplik se je našlo več vojakov z iztaknjenimi očmi, odrezanimi nosovi, z ustmi, razrezanimi do ušes, z razparanim trebuhom. Po poročilu 2. polka so bili prebodeni od Bolgarov z bajoneti vsi srbski ranjenci iz bojov prve noči, ko so se srbske čete začasno umaknile pred bolgarsko premočjo. Mnoge srbske ranjence so Bolgari celo pri umikanju tolkli po glavah z nogami in puškinimi kopiti. Ko so se srbske čete vrnile na svoje prvotne položaje, so našle z razsekano glavo in vse prebodene z bajoneti ranjence: poročnika Ristoviča, narednika Laketiča, več korporalov in mnogo vojakov. Po boju na koti 650 se je našlo mnogo vojakov, ki so bili ranjeni in so jih potem Bolgari vse izbodli z bajoneti. Pri 16. polku so zapazili, da so bolgarski četaši z bajoneti klali srbske ranjence.

Pri Krivolaku so zakrivili Bolgari nečuvne grozovitosti. Tam so srbske čete našle ne samo izmrcvarene srbske vojake, temveč tudi kmete in kmetice, a hiše so bile požgane in porušene. Našlo se je tudi mnogo vojakov, pribitih na zid.

Pri Knjaževcu se je našlo mnogo pobitih starcev, žen in otrok, in kar je še naj-

grše. Bolgari so posilili mnogo žen in na stotine deklic, tako, da je dosedaj od tega umrlo 60 deklic. V Knjaževac so dospeli tuji častniki in zastopniki tujih sanitarnih misli, da vidijo vse to z lastnimi očmi. Razmesarjeni starci in otroci so fotografirani.

Ko se zberejo vsi podatki, bodo obveščene velike sile in vsa evropska javnost o teh bolgarskih grozodejstvih.

Bolgari so s temi grozodejstvi očitno zasledovali namen, da prestrašijo prebivalstvo, s kojega bi panika prešla na srbsko armado. Tega niso dosegli, ali izgubili so vsako zaupanje prebivalstva v njihovo upravo in zavezniki kakor tudi Evropa bodo morali zahtevati posebne garancije za nebolgarsko prebivalstvo, ki pride pod njihovo upravo, obenem bodo pa zavezniki zahtevali, da ne pride pod bolgarsko oblast nič, ali pa samo zelo malo njihovih soplemenikov.

Ker je poročilo uradno, je tudi najbrž verjetno, vendar za nas skoro neumljivo, da bi brat brata tako mučil.

Avstrija ne more pripustiti popolnega uničenja Bolgarske.

Tako ruska kakor avstrijska vlada se mrzlično trudita, vplivati na razvoj dogodkov na Balkanu.

Zunanji ministrski predsednik Pichon je imel v sredo konferenco z avstrijskim, nemškim, italijanskim, angleškim in ruskim veleposlankom ter poslanikom v Sofiji, da nasvetuje bolgarski vladi, da se takoj sporazume s Srbijo. Francoska vlada je sklenila ostro demaršo v Carigradu, v kateri bo zahtevala v imenu Evrope, da Turčija takoj odpokliče ono turško vojaštvo, ki prodira proti Odrinu. Francoska vlada bo storila tudi pri romunski vladi nadaljne korake ter svarila zlasti pred pohodom v Sofijo.

Bolgarsko poslaništvo je angleško vlado nujno zaprosilo za intervencijo proti turškemu pohodu proti Odrinu.

Romuni na Bolgarskem.

Uradno se zatrjuje, da je že celi desni breg Donave v romunskih rokah. Med pomembnimi častniškimi patruljami in sovražnimi bolgarskimi četami je prišlo do spopadov. Romunska armada je pretrgala zvezo Sofija-Varna.

Romunska konjenica je zasedla Črven breg. Promet iz Sofije v Varno je ustavljen. S tem je edina proga, ki je služila bolgarski armadi za aprovizacijo, izpodrežana. Romuni so zasedli poštni in brzojavni urad v Varni. Kabel iz Varne v Sebastopol je v romunskih rokah. Bolgarska nima z inozemstvom nobene direktne poštne in brzojavne zveze več, ter more stopiti z inozemstvom v stik le po romunskih ali srbskih žicah. Te razmere delajo v Sofiji silno mučen vtisk ter je vse tamošnje prebivalstvo popolnoma zbegano.

Listi poročajo, da je prišlo na nekaterih točkah do krvavih spopadov med Romuni in Bolgari. Boji so se vršili pri Niko-

polisu in pri Ruščuku. V okolici Silistrije so Bolgari podminirali ceste in pota, nekaj min je eksplodiralo, več sto Romunov je bilo ubitih.

Pred odločilno bitko pri Kjustendilu.

Iz vojaških krogov javljajo: Pri Kjustendilu se pripravlja velika vojna odločitev. Srbska in bolgarska armada zbirata v okolici Kjustendila vse svoje čete, in vse kaže na to, da bo prišlo tukaj do velike odločilne bitke. Srbske čete so v sredo v ljutem naskoku zavzele vrhove pri Juti Kamiku, ki tvori važno postojanko skrajnega bolgarskega desnega krila, ter razbile bolgarske voje. Izgube na obeh straneh so izredno velike.

Odločilen uspeh Srbov. — Boj pri Kjustendilu.

V sredo ob 4. popoldne so srbski vojni oddelki po vročem boju z bajonetnim naskokom vzeli Juti Kamik, pozicijo desnega bolgarskega krila pri Kjustendilu. Bolgari so imeli grozovito velike izgube. Umakniti so se morali v neredu.

Na srbskih in grških bojiščih.

Srbske čete so prodrle nad 20 km v notranjost Bolgarske ter zasedle mesto Bosilov grad, kakih 30 km severozahodno od Kjustendila. Pri Vlasini so baje vrgli Bolgari Srbe nazaj. Grški poskusi, potlačiti bolgarsko krilo, so se ponesrečili.

Bolgarski car našemu cesarju.

Kakor se zatrjuje v diplomatičnih krogih, se je obrnil bolgarski car Ferdinand na našega cesarja s prošnjo, da naj posreduje pri Romunski. Baje je Berchtold o tej zadevi poročal cesarju.

Ruska mobilizacija.

Iz Bukarešta poročajo, da je odredila Rusija mobilizacijo ne samo v vojaškem okraju Odesa, marveč tudi v vojaškem okraju Kišinev.

Razgled po svetu

Izpremembra v zunanjem ministrstvu.

Z Dunaja prihajajo iz zanesljivih krogov poročila, da bo zunanji minister grof Berchtold odstopil in da bo imenovan za njegovega naslednika Bilinski. Zatrjuje se, da bo morala Avstrija v očigled bolgarskim neuspehom in srbskim zmagam, ki bodo imele za posledico povečanje srbske moči, izpremeniti svojo taktiko napram Srbiji. Samo popolnoma nov mož more izvršiti tako revizijo razmerja med Avstrijo in Srbijo. Zatrjuje se, da pride do te izpremembe takoj, ko se vrne cesar iz Išla.

»Berliner Zeitung am Mittag« je objavila senzacionalen članek, ki se bavi z odstopom grofa Berchtolda, ter pravi, da mu je zlasti njegovo stališče glede Romunske v zadnjih tednih omajalo stolec. Kot naslednika navaja list na prvem mestu

Szeccsen, na drugem Mereya in na tretjem mestu grofa Tiszo.

Pejačević hrvaški minister.

Cesar je imenoval grofa Pejačevića za hrvaškega ministra.

Odpuščanje učiteljev.

Češki šolski okraji so pričeli odpustiti provizorične učitelje, ker dežela nima denarja, da bi jih plačala. Na Kraljevih vinogradih je 39 prov. učiteljev odpuščenih čez počitnice.

Krščansko-socijalni železničarji.

Organizacija krščanskih železničarjev na Dunaju je zstopila iz krščansko-socijalne stranke. Izstop se je slovesno proklamiral na zborovanju v Hütteldorfu, ker železniški uslužbenci niso dobili prav ničesar od dovoljenih 15 milijonov. Zborovanje je izreklo krščansko-socijalni stranki svoje obžalovanje.

Nove trdnjave v Galiciji.

Vojna uprava namerava pretvoriti mesti Halicz in Nišniow v trdnjavi. To se zgodi baje na zahtevo šefa generalnega štaba. Z deli bodo takoj pričeli.

Nemčija za trializem.

Na banketu pri angleškem ministrskem predsedniku siru Edvardu Greyu v času mirovnih pogajanj s Turčijo, se je izrazil nemški veleposlanik v Londonu napram diplomatu ene izmed balkanskih držav, ki je sedel poleg poslanika: »Za Avstro-Ogrsko je sedaj edina rešitev — trializem.« Trializem obstoji v tem, da bi imele avstrijske jugoslovanske dežele z Bosno in Hercegovino tako samostojno upravo kakor jo ima Ogrska, da bi torej bile tri države v eni državi s skupno zunanjo politiko in armado. To je jako veliko, če Nemčija priznava potrebo trializma, kajti avstrijski Nemci se boje te besede kakor hudič križa. Bomo videli, kaj poreko nemški listi, ko pride ta vest v svet.

Novi petrogradski župan.

Car je potrdil bivšega naučnega ministra Ivana grofa Tolstega za petrogradskega župana.

Nemiri na severnem Kitajskem.

Nemiri na severnem Kitajskem so se izpremenili v pravo vojno. Pri Kiatagu se je razvila bitka, ki traja že par dni. Kitajska armada oblega mesto. Evropski konzuli v Havanku so poslali pomožne transporte v pomoč Evropejcem v Kiatangu.

Zarota v Mehiki.

Iz Mehike poročajo, da so tam odkrili zaroto, ki je imela umoriti več članov kabineta. Aretirali so nekega poslanca in 10 drugih oseb. Nameravali so pomoriti člane kabineta z bombami.

Slovenija

s **Zaupnice dr. Šusteršiču** se še vedno pošiljajo od klerikalnih občin. Dela se s polnim parom na to, da bo teh zaupnic cele koše, da bo potem dr. Šusteršič lahko kazal nanje in rekel: Kako morem biti tak človek, kakor me slika Kamila Theimer, ko mi cela dežela izraža neomajno zaupanje! Pomilujemo le te občine, oziroma občinske odbornike, ker so tako omejeni. — Razume se samo ob sebi, da so vse občine izrekle zaupnico po receptu Klanfarjevega Toneta. Če bi po možje odborniki vedeli, da je dr. Šusteršič iz deželne blagajne potrosil 60.000 kron za razkošno upravo svojega stanovanja v deželnem dvorcu, bi se možje pač prijeli za glavo in si stokrat premislili izrekat zaupnice možu, ki na tako brezvesten način zapravlja deželni denar zgolj za svojo udobnost!

s **Zaupnice Slomškarjev.** Koliko so vredne zaupnice klerikalnih backov, smo že povedali. Zdaj so se začeli še koritarji oglašati. V Novem mestu so imeli Slomškarji zborovanje in so izrekli na tem shodu svoje zaupanje in svojo vdanost dr. Šusteršiču. Doslej smo pustili Slomškarje in Slomškarice pri miru, ker vemo, da je večino prisilil glad in pomanjkanje, da so postali klerikalci. Ako pa popolnoma zataje svoj ponos in značaj kolikor so ga imeli, ter sklepajo na povelje recimo šentviškega župana Belca zaupnice osebi, o kateri se prav nič ne ve, kako se bo oprala pred sodiščem, ker se še vedno boji, da bi se odkrila resnica — potem ne zaslužijo ti ljudje nobene obzirnosti. Znak hlapčevstva, pasje ponižnosti in klečeplastva se jih zdaj drži in s studom gledamo na včasih ponosno kranjsko učiteljstvo, ki je v klerikalnem taboru, kako valja v blatu svoj častni ponos. Fej!

s **Zavlačevanje, da bi se ne odkrila resnica.** Dr. Šusteršič, dr. Krek kakor tudi vsa klerikalna stranka imajo dosti vzroka, da bi se ne pralo pred sodiščem njih umazano perilo ter oblatilo voditelje kakor vso stranko. Da bi zmanjšali vtisk razkritij in očitaj Kamile Theimer, so, kakor znano, v »Slovincu« izjavili, da je Kamila Theimer umobolno, da torej ni pri zdravi pameti. Theimer je radi tega tožila odgovornega urednika Moškerca in hoče pred sodiščem prinesiti dokaz resnice, da je vse ono res, kar je pisala o dr. Šusteršiču in dr. Kreku. Klerikalci se pa kot vruga boje tega, zato si na vse kriplje prizadevajo, da bi stvar zavlekli, in sicer zavlekli toliko časa, da bi se poprej izvršile deželnozbornske volitve. Zato so v dokaz svojega pisanja, da je Kamila Theimer umobolna, ponudili polno prič, več ministrov in vse klerikalne voditelje, ki naj bi pričali, da ni Kamila Theimer pri zdravi pameti. S tem bodo sicer stvar nekoliko časa zavlekli, ker

se bo moralo sodišče kolikor toliko ozirati na to in zaslišati ponudene priče. Če tudi to ne bo pomagalo in bi se razprava vseeno poprej vršila, bodo Moškerca skrili, da se mu ne bo moglo dostaviti vabilo k razpravi. O tem že javno govore in prav trdno verujejo, da bodo vsaj še eno leto zavlekli to stvar. — Kaj sledi iz tega? Da morajo imeti grozno slabo vest in da se strahovito bojijo sodišča, ker bi se tukaj vse razkrilo, kakšne umazanosti so počenjali v splošnem in kako so zapravljali dež. denar. Morda bi se celo njih backom odprle oči in bi jim pri volitvah hrbet obrnili, zato strah in pa zavlačevanje za vsako ceno. — **Somišljeniki, povejte ljudem na deželi vse to in pripravljajte se na volitve v prihodnjem letu.** Morda pride že zdaj polom za klerikalce. Bog daj!

s **Iz seje deželnega odbora dne 12. julija 1913.** Za okrožnega zdravnika v Strajnici se imenuje sekundarija dr. Kučera. — Za tajnika kranjske deželne banke se imenuje dr. Ivan Černe, odvetniški kandidat v Ljubljani, pri gosp. Vencajzu. — Za stavbnega voditelja del za osuševanje Barja se predlaga deželni vladi, oziroma ministrstvu deželni stavbni svetnik Gailhofer. — Dovolj se prispevek za nakup neke sohe kiparja Urbanija za deželni muzej. — Razdele se razne podpore, ustanove in nagrade. — Zahtevana odškodnina lastnice Naglasove hiše se zdi večini deželnega odbora previsoka; večina deželnega odbora ji ponudi izdatno manjšo odškodnino. — Dela za most čez Čabranko se oddajo tvrdki Dupsky v Zagrebu za 14.138 K 15 vin. proti temu, da naroči tvrdka gradbeni material v avstrijski državni polovici. — Za deželni muzej se sklone kupiti doktorsko diplomu Prešernovo. — Predlog dramatičnega društva, naj se zaradi prihodnje gledališke sezone izvoli odsek, v kojega naj pošlje poleg mestne občine tudi deželni odbor dva člana, se odkloni (z večino). — Sklone se sestaviti natančno statistiko, koliko učiteljskega osebja je vpokojenega in koliko na stalnem dopustu. — **Idrijski proračun in hiša št. 509:** Pritožba proti proračunu mestne občine Idrije glede hiše številka 509 se končno soglasno zavrne ter potrdi postavka 20.000 K — za sklenjeno prezidavo hiše št. 509, 64% doklade se za toliko zvišajo da se pokrije postavka po 20.000 K. — Pritožbi erarja proti postavki za cestne namene se v zmislu izjave okrajnega cestnega odbora le deloma ugotovi in se dotična postavka deloma zniža. — Diferenciranje doklad se ne pripusti, ker tega deželna vlada ne dovoli. — Prihodnja seja bo dne 18. avgusta 1913.

s **Seznam brezplačnih dijaških prenočišč za leto 1913.** »Jugoslovanska dijaška počitniška zveza« s sedežem v Ljubljani, oziroma v Sušaku je izdala jako pregleden seznam brezplačnih dijaških prenočišč, ki bo izborno služil potujočim dijakom. Seznam stane 1 K in se dobiva pri omenjeni

zvezi. Prenosišč je izkazanih 911 in sicer v vseh avstrijskih jugoslovanskih deželah ter v Srbiji in na Ogrskem.

s **Proč s kranjskim klerikalizmom.** »Soča« piše pod tem naslovom v posebnem članku med drugim tudi, da hoče zavladati kranjski, za ljudstvo tako pogubonosni klerikalizem tudi na Goriškem. Kranjski klerikalizem pomeni **zlorabo vere v politične, strankarske in zasebne namene.** Ljudstvo naj bo fanatizirano, neuko, dela naj in plačuje težke davke, sadove ljudskega truda pa bodo uživali že drugi. To hoče tudi dr. Breclj, ki je pokazal svoje lice že s tem, da se skrči doba za pouk kmečkih otrok. Otrok naj dela, če zna brati ali pisati je klerikalcem vseeno. Bolj ko je kmet neumen, bolj služi klerikalizmu. Poglejmo posledice klerikalne vzgoje na Kranjskem. Klerikalizem je na Kranjskem ljudstvo podivjal in ta klerikalizem hoče to storiti tudi z Goriškim prebivalstvom. In to se bo prav lahko tudi zgodilo, ako zavlada v S. L. S. na Goriškem — dr. Breclj. Zato Slovenci, otesite se tega klerikalnega gada in volite 20. julija za svojega poslanca vrlega domačina Kovača, ki dobro pozna težnje ljudstva in ima tudi več srca za ljudstvo, med katerim živi.

s **† Dr. Fr. Košmelj.** V ljubljanski bolnici je umrl višji štabni zdravnik dr. Fr. Košmelj in bil v svojem domačem kraju v Železnikih pokopan. Pogreba so se udeležili višji vojaški dostojanstveniki, častniki, predsednik Ciril-Metodove družbe gg. Senekovič in Hudovernik, za mesto župan dr. Tavčar, za »Domovino« predsednik dr. K. Triller, in njegovi ožji prijatelji. Dr. Fr. Košmelj je bil ena onih redkih izjem, ki tudi v vojaški službi na pozabil svojega slovenskega pokolenja. Služboval je večinoma izven domovine — a v srcu je ostal naroden. V Sarajevu je bival rad v slovenski družbi. Ko je stopil v pokoj, ga je srce gnalo v domovino; nastanil se je v Ljubljani. Tu je živel skromno in mirno, javnosti skoro neznan. Samo kdor je zahajal v slovensko gledališče, je opazil v pritličju, v loži, na levi, starega gospoda, ki ni manjkal pri nobeni predstavi. Pred tedni je jel bolehati. Da se pozdravi, je odšel na svoje posestvo v Železnike. Toda tu se mu je bolezen shujšala tako nevarno, da so ga pretekli teden prepeljali v Ljubljano v bolnico. Tu mu je prestrigla nit življenja blede smrt. Kako plemenita narodna duša je bil pokojni dr. Košmelj, dokazuje njegova oporoka. Zapustil je namreč družbi sv. Cirila in Metoda 8000 K, dijaškemu podpornemu društvu »Domovini« v Ljubljani 1000 K in Sokolu v Železnikih 1000 kron. — Bodi mu blag spomin — tihi gorenjski rojstni vasi pa lahka domača zemljica.

s **»Jugoslovanska dijaška počitniška zveza.«** Začele so se počitnice in mnogo dijakov-članov »J. d. p. z.« je odšlo na potovanje. Pri tej priliki še enkrat opozarja-

mo potujoče diake, da se povsod na potovanju in na brezplačnih prenočiščih obnašajo dostojno, da ne bo kakšnih nerednosti in nam neljubih pritožb. Potujoče diake prosimo, da nam po počitnicah pošljejo popise svojih potovanj, da vidimo, kje so brezplačna prenočišča najbolj potrebna. V začetku prihodnjega šolskega leta bo začel izhajati »Glasnik« »J. d. p. z.«, v katerem bomo objavili najboljše potopise, teoretične razprave o potovanju itd. S tem bo mnogo pomagano napredku »J. d. p. p.« in dvignilo se bo tudi veselje do potovanja. Vsem onim zasebnikom in tudi dijakom, ki so dali brezplačno prenočišče, se iskreno zahvaljujemo in jih obenem prosimo, da nam ostanejo tudi v naprej naklonjeni. Prosimo pa jih tudi, da nam javijo vsako nerednost, ki bi jo morda napravil kateri potujoči dijak, ker je za vsakega člana »J. d. p. z.« odgovoren odbor, ki bo skrbel, da se kaj takega več ne zgodi. Morebitne pritožbe, poročila o potovanjih, prošnje za pojasnila itd. se naj pošilja za slovenske kraje na naslov: »Jugoslov. počitniška zveza«, Ljubljana; za srbo-hrvatske kraje na naslov: »Jugoslov. dj. fer. saveza«, Sušak-Reka, Boulevard šteč. 131. Odbor »J. d. p. z.«.

o Ljubljanska okolica o

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Diplome v Šentvidu. Klauferjev Tone je izdal Šengarjevemu Tinetu diplomu častnega občanstva. Da bi napravila več vtisa na občane, izložil jo je za več tednov v izložbeno okno. Sedaj pa je Tine diplomu spravil in živ krst se več ne zmeni zanjo. Diploma je stala občno lepe denarce, ker Tone je ni plačal iz svojega žepa. To so edini spomini nanjo. Imamo pa v Šentvidu diplomu, ki je brezplačna, je takorekoč večna, ki pa ne spominja na Šengarjevega Tineta, temveč na nepozabnega šolskega vodjo g. Žirovnika. Gospod Žirovnik si je diplomu napravil sam, ne da bi oškodoval občino, in izpostavil jo je za vedno Šentvidu v kras. Ob vsaki steni skoraj vidimo cvetke vrtnice, Grimson Rambler in bele ovijalke, po vrtovih pa krasne vrtnice, jabolka in hruške. Stari šolski vrt je še sedaj krasen in živo spominja na bivšega neumornega g. vodja Žirovnika. To je diploma, ki časti g. Žirovnika, ki vzbuja nanj spomine, ki so neminljivi, nepozabni Žirovnikovim učencem, neizogibni pa tudi Tonetu in Tinetu, ki hočeta imponirati svetu z diplomami, plačanimi iz ljudskih žuljev in ki sta pregnala iz Št. Vida g. Žirovnika, da sedaj uživata sad njegovega dela. Naj vama tekne sadje, spominjajte se pa krivic, ki sta jih prizadela g. Žirovniku. S tem dajeta, ne da bi oškodovala občinsko blagajno, g. Žirovniku »diplomo«.

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Povest o dveh bratcih. Tinkrle in Brenkrle sta dva huda čuka. Tinkrle je čuk št. 1, Brenkrle

pa čuk št. 2. Čuki št. 1 se ne ženijo, čuki št. 2 se ženijo. Zato je Tinkrle zbral Brenkrle ženico, da mu ni dolgčas samemu biti. Do tedaj je šlo vse prav. Nekoč pa Brenkrle izve, da se tudi Tinkrle ženi, dasi se po čukarskih pravilih ne sme. To pa ga je močno vjezilo. Sklene se maščevati. Čuk št. 1 ne sme imeti nobene družice, čuk št. 2 pa eno, tako modruje sam pri sebi Brenkrle, če pa sme lomiti čukarske paragrafe čuk št. 1, zakaj bi jih ne smel tudi jaz polomiti? Če ima št. 1 lahko družico, smem jaz imeti najmanj dve. Rečeno, storjeno! Obema je bilo prav, toda joj, ko je Tinkrle zvedel za sklep in delo Brenkrle, tedaj pa je bil ogenj v strehi. Tinkrle je plapolal s svojimi črnimi peroti z vso jezo nad Brenkrlom in ga obdelaval na vse načine, češ, kako se predrzneš kaj takega ter prelomiti čukarske paragrafe. Nadejal se je, da se bode Brenkrle preplašil in bežal pred njim. Hitro pa se je pomiril, ko mu je Brenkrle razlučal v obraz čukarske paragrafe, ki pravijo, da čuk št. 1 ne sme imeti ženice, in rekel: če sva grešila, sva oba enako, dragi brat čuk. Od tedaj pa pravijo, da sta Tinkrle in Brenkrle zopet najboljša prijatelja med čuki, ker ju je združila usoda.

o Dolenjske novice o

d Sv. Gora nad Litijo. Sporočili smo že v zadnjem »Slov. Domu« o nelepem postopanju tukajšnjega župnika. Naravnost neverjetno se nam zdi, da katoliški župnik svojega župljana, ki nima višje šolske izobrazbe, zaradi besede, ki jo je izrekel v naglici in je bila še ta izrečena takorekoč doma, kliče pred sodnika in zahteva najostrejšo obsodbo. Poleg tega mu pa povzroči stroške, katere bo čutila cela hiša dolgo časa. Gosp. fajmošter! Vprašamo vas, ali vam ni znan evangelijski nauk: Ako te tvoj sovražnik udari na levo, ponudi mu desno lice. Gosp. fajmošter, vprašamo vas, ali si morete misliti, da vas bo ta mož, ki ste ga spravili v toliko nesrečo, še kdaj pogledal? Znano nam je, da po škofovi odredbi ne sme tožiti duhovnik nikogar brez dekanovega dovoljenja. Torej ste morali izposlovati od gosp. dekana, ki je v dekanatu škofov namestnik, dovoljenje, da ste nastopili takšno pot zoper tega hudodelca (?). S tem je prevzela cerkvena oblast vso odgovornost za vaše preganjanje zoper domačega farana. To si hočemo kmetje dobro zapomniti. — Sporna zadeva med kmetom in župnikom je nastala vsled tega, ker se je župnik pritožil proti faranom, da je voz premalo naložen z drvimi. Sedaj pa čitatelji »Slov. Doma« pomislite! Pri nas so drva zapisana v župnikovo bero tako, da mu pripelje vsak kmet voz drv. Ta voz drv je pa računat med župnikove dohodke samo z zneskom 50 vinarjev. Kmet bi torej pravzaprav že zadostil svoji dolžnosti, ako izplača župniku ta znesek.

Ravne so pa že tako oddaljene od Svete Gore, da za 50 vinarjev na delavni dan človek niti sam ne gre gori. Sedaj pa računajmo, da je mož imel vprego, računajmo, da je moral mož drva nasekati in dati. Iz tega mora spoznati vsakdo, kako neusmiljeno in nekrščansko je bilo župnikovo postopanje. Mi ne pravimo župnik, proč, ne, naj le ostane in tudi še nadalje tako postopa, to bo najboljše sredstvo, da naši ljudje spoznajo klerikalno hudobijo. — Sedaj pa, ljubi kmetje, še en nauk! Združimo se in odkupimo bero. Jaz sem zračunal, da ako bero odkupimo, bomo plačali za ta znesek, ki ga moramo sedaj odračunavati v blagu vsako leto, v dvajsetih letih ves kapital. Tako da ne bo v dvajsetih letih treba dajati nobene bere. Potem pa naj hodi fajmošter v Ravne sam po drva. Mi kmetje pa bomo zavarovani vsaj glede bere pred izsesavanjem in preganjanjem vsakega hudobnega fajmoštra.

Kmet.

d Iz Št. Jerneja. Da boste vedeli, g. urednik, da smo tiči, Vam moram zopet malo poročati iz našega hudo klerikalnega, pa malo vernega kraja. Uspehi našega Bonaventure so res znameniti. Lurdske burke se neverjetno hitro razvijajo. Naša Mati božja je prava ženska. Dala se je že in se daje nešteto krat fotografirati ter sploh upodabljati na vse mogoče načine domačim »umetnikom«. Svoj hram si tudi vedno primerno razmeram povečuje in zaljša. A mi šentjerneji z g. župnikom vred, ki poznamo stvar od prvega začetka in ki imamo kaj spekulativnega talenta pa kramarske duše v sebi, imamo to Božjo gospo prav radi in smo živo uverjeni v njeno čudodelnost. Zaradi nje nam nosijo dolenski in celo že gorenjski pa štajerski tepčki svetle kronice. Blažena zabitost! Bog je daj še kaj dosti! Naša lurdska gospa nam bo še železnico izposlovala, ker je sami ne moremo, pa naj bi je ne imeli radi? Prišli so se ji pokloniti že visoki gospodje. Med njimi baje eksc. baron Schwarz sam. A naša previsokorodna gospa se čuti tako vzvišeno nad takimi podzemskimi črvi, da mu — kar je trdno dognano — poseta še vrnila ne bo. Naš »ta luštkan Janezek« se je tudi srečno izmazal za sedaj. Kakor smo Vam že poročali, tožili so ga šentjernejski fantje, ker jih je zmerjal s prižnice z barabami. Vzel si je seveda pravnega zagovornika iz Ljubljane. Vedel je, da so predlagali fantje tri svoje priče. Našel je brž skrivaj pet tercijskih in tercijskih. In glej, oboji so prisegli drug proti drugemu. Torej eni so gotovo po krivem prisegli, naj bo že kdor hoče. Prav bi bilo, da bi poklicani faktorji posegli malo med te junake, da se ne bo res ukoreninilo ljudsko mnenje, da se sme pri-seči po krivem za en pečen krompir, kakor se tu govori. Vse kaže, da se bližajo za naše klerikalne stebre slabi časi. Ubogega župana tožijo tudi zaradi zlorabe uradne oblasti. Sploh je pa on župan le še ob

slabem vremenu. Ob deževnih dnevih jo prikriše iz uro oddaljenega št. Jakoba potrtega srca in pičle korajže v št. Jernej. Premnogokrat, včasih tudi kar po več dni pa smo zaporedoma brez vsakega uradovanja na občini. Perovodja si da kar dopust za nedoločen čas in gre obiskat svoje prečenske bratce. Ljudje iz stranskih vasi prosijo milo ob takih prilikah vsakega, kdor je na trgu, naj jim gre napraviti njihove potrebščine v občinsko pisarno. Seveda zaman. Župnik se je že dvakrat zmotil pri izbiro župana. Gosp. župnik, v tretje gre rado! — Pokličite vendar prihodnjič bolj krepko sv. Duha na pomoč. Pa menim, da se s sv. Duhom vidva malo poznata; bolj z ajdovskim Merkurjem, kaj? Pa nam recite, da smo od muh!?

d **Št. Jernej.** V naši občini je veliko novega, a žalibog da Vam za enkrat ne morem vsega sporočiti. Namenil sem se sedaj priobčiti samo nekaj podatkov, katere blagovolite sprejeti med naše dol. novice. Imamo pač čudne in smešne razmere. Za sedaj omenim naše vzorne voditelje orličkov ali čukov. Le-ti vdarjajo včasih celo kak „čredenk-marš“. Ti godci so dobili ne samo v št. Jerneju slavo, nego se je ta raznesla po celem krškem in novomeškem okraju, da celo v Ameriko je prišel glas od njih umetnikov in najvišjega podpornega člana tega društva „Janezka“. Ta slednji je ustvaril v št. jernejski občini popolnoma novo življenje. Zahotelo se mu je preprirov, ko je videl, da se sosedje preveč razumejo in ljubijo med seboj. To mu ni bilo po volji, ker ne trpi miru, ampak rajši nesporazum. Vpeljal je povsem drugo in čisto fino življenje. Najprej je ustvaril „čukce“, kateri ponoči okrog lovijo trape, in največji del svoje pristaše ter iščejo miške. Grede iz čukularne, da ne prestopim pardon: čukarne, spremljajo svoje sovce v lahkoživi promenadi domov. Čudno se nam zdi, da se niso udeležili pogreba svojega sočuka, ki je pred kratkim zapustil kletko v bližini njih gnezda. Lepa je bila čukarska slavnost v Škocijanu, katero so posetili tudi naši orlički in ž njimi dobro znani organist, ki je pridrevel naravnost z orožnih vaj. Ta jih je pa že tako navdušil, pa so prišli kar ob sapo. Telovadba je bila jako imenitna, da se take ne vidi povsod. Tudi vabilu brusniškega gasilnega društva, ki je priredilo dne 6. julija blagoslovljenje nove brizgalne in orodja, so se odzvali ter šli prodajati svoje „čredenk-marše“. Tako imenitno so piskali, da so pripiskali celo na to slavnost svojega advokata dr. Pegana iz Ljubljane, ki se je prifural z avtomobilom. Godba je tako udarjala, da se je človeku jel želodec obračati. Pa vseeno se nam čudno zdi, da ni bilo z Novega mesta igralcev od godbe in iz Kostanjevice, da bi se bili naučili kako novo polko in marš. Tako smo nekoliko opisali ta št. jernejski orlovski orkester, ki slovi po celem Dolenjskem. To naj zadoštuje za danes. V kratkem se oglašim z drugimi novicami. Mlatič.

d **Iz Boštanj.** Pri nas smo imeli tako hud naliv, da je odnesla voda most čez Mirno v Zapužah. Kaplana pa ni zlepa tako silnega, kakor je naš. Zadnjo nedeljo jo je pa skupila ta žverca. V neki gostilni so plesali. Tu pa pristopica kaplan in povpraša po licenci za ples. Toda gostilničar mu pokaže vrata. In ker se ustavlja, ga prime in to trsko porine na cesto. Tako se mora obračunati s takimi ljudmi. Zadnji dve igri sta se klerikalcem zdeli tako imenitni, da so jih ponovili pretečeno nedeljo. To pot so pa prišli tudi šentjanški čuki in „uboge mule“. Bajcu svetujemo, naj s svojimi čuki rogovili po Šentjanžu, v Boštanju zanj ni tal. Naši mladeniči so napredni od prvega do zadnjega. Vendar se pa nekaj mora storiti proti kaplanovemu početju. On prireja igre, kar samo na sebi ni nič slabega, saj se igralci izobrazijo. Toda on gleda pred vsem na to, da bi nas poklerikalil. Zato je prav dobro, da so naši začeli delati mladim zabavo. G. Dermelj mlajši je v ta namen velikodušno odstopil za nekaj časa prostore v svoji novi hiši. Tam se zbirajo vrli fantje, katerim načeljuje gosp. Dermelj sam. G. Klemenčič pa kot izvežban pevec z veliko požrtvovalnostjo vadi telovadce v petju. Nekaj pesmi, kakor „Lepa naša domovina“ že prav lepo zapojejo. To je veselje za življenja polno mladino. Omeniti je še treba kaplanovo odiranje. Nekaj let že ima slabo biro vsled slabe letine, zato je dobil par podreptnikov, da so zahtevali odkup bire, ki se zdaj tudi vrši. Že je trdo za denar, sedaj pa še za biro daj kar naenkrat 50—100 kron! Ali za nas kmete je lažje dajati v naturi, kakor pa v denarju, če se že mora kaj dati tem lačnim vranom. Še marsikaj zanimivega bi bilo od nas za povedati. Tako imajo gori v lepem Dolu nekega klerikalnega Lojzeta, ki je ves divji, če so volitve. Pa pobožen je marinar in tretjerednik, toda gori na Resi je nova zibka, ki jo je moral dati Lojze narediti! Taki so naši klerikalci!

d **Iz Potočarske vasi.** V nedeljo smo imeli v naši vasi pogreb, ki nam ostane še dolgo v spominu. Umrli je občeznani mesar in posestnik Martin Potočar v 72. letu svoje starosti. Rajnki je bil tudi v bitki pri Kustoci leta 1866. na Laškem. Kako priljubljen je bil pokojnik, se je pokazalo ob njegovem pogrebu. Udeležili so se ga ne samo znanci in prijatelji iz domače in sosednje vasi, ampak tudi iz Novega mesta. Njegovi stanovski tovariši iz mesta in Kandije so mu preskrbeli tudi lep venec. Nosili so ga domačini. Pokopan je bil na pokopališču v Dol. Kamencah. Pokojniku, ki je bil vedno narodno zaveden mož, bodi zemlja lahka!

d **Iz Dol. Kamenc.** Dragi bralci »Slov. Doma«! Da ne boste mislili, da smo že pomrli na Dol. Kamencah, ker razsaja okrog nas škrlatinka, sem se danes oglašil. Res je, da pobere semintja kakega otroka, ali mi naprednjaki smo pa še ko-

renjaki in prav dobro se imamo. Pa kako imenitni smo postali! Naš Tone Šmidovnik pošilja k nam najbolj imenitne gospode iz Ljubljane. Zadnjič, ko je bila birma v Prečni, je poslal kar cel ljubljanski generalštab na Dol. Kamence. Kaj bo šele na Jakobovo nedeljo. Takrat imamo pa veliko predstavo. Naš Tone bo takrat prišal Jarca na vrhovi, toda če tudi še tako skače in vpije jare, se ga nič ne bojimo, ker je naša vas velika. Okrog 40 posestnikov je in skoro vsi naprednjaki razen očeta Malarituša in par drugih. Kamenčani, sedaj bomo imeli najbolj priliko vprašati gosp. Jarca, kako da se je sedaj domislil na nas, ko se bližajo deželnozborske volitve. Povprašajmo ga kje je bil takrat, ko nam je toča vse uničila, ko smo se z milim očesom obračali na deželno vladu, da bi nam blagovolila dati podporo. Sosedna občina Mirna peč je dobila toliko vagonov koruze zastoni, da so debele prašiče zredili z njo in jo gosp. Jarcu še danes lahko iz Mirne peči prinesem v dokaz, zakaj je dobila Mirna peč toliko koruze zastoni. Seveda zato, ker so bile voitve pred durmi in je videl g. Jarc na shodu, da ga ne bodo volili drugače, če jim ne bo koruze naklonil. Dragi Kamenčani, zdaj imamo priliko vprašati gosp. Jarca, kje je bil takrat, ko smo ga klicali na pomoč v stiski. Takrat je bil za nas gluhi in slepi, sedaj ga pa mi nočemo ne slišati, ne videti. Povejmo tudi našemu Tonetu, kako se je nam smejal, ko še nobene rešitve ni bilo od deželnega odbora toliko časa. Vprašajmo te gospode na shodu, kaj so že storili za nas in kako je to, da so kar naenkrat tako vneti postali za nas. Nič drugega jih ne peče kot to, ker smo obilo na »Slov. Dom« naročeni in pa, ker se deželnozborske volitve bližajo. A mi se bomo komandirali brez Janeza in brez Toneta. Mi bomo volili kandidata iz naše srede, da bo tudi v sili nas videl, ne pa tako, kot delajo ti gospodje, ki silijo nas po kostanj v ogenj, da se lepo z njim rede, mi nimamo pa od tega nič kot obžgane roke, pa prazne mošnje. — Prihodnjič kaj več!

Napreden kamenški kmet.

o Gorenjske novice o

g **Iz Cerkelj.** V predzadnjem »Gorenjcu« čveka neki nevedni pismouk o osmoljencih in predbaciva naši stranki nekega moža, ki je ubežal v Ameriko, zasledovan po § 127. Niti na misel nam ne pride, zagovarjati take vrste ljudi. Naprednjak pa ta nikdar ni bil. S kom pa je on, če tudi tajno, največ občeval? Komu baje sedaj na skrivnem piše iz Amerike? O tem bi morda vedel povedati naš dični katoliški župan! Ali morda ne obstoja še ono skrivnostno, tajno društvo, ki je obstajalo svoj čas v Ameriki, katerega član je bil tudi Zavornikov Tonček, in njega sedaj pobegli kompanjon? Kaj pa ako visi še nad kom drugim Damoklejev meč, § 127.? Kaj pa katoliški podžupan? O tem

bi morda vedela njegova Reza marsikaj povedati. Kako kruto jo je zadnjič napadla božjast, kako so se ji vile roke! Kakor v porodnih bolečinah je klicala podnačelnika požarne brambe na pomoč; ta pa še ne pozna paragrafov, zato je moral priti zdravnik. Kaj pa oni odbornik, ki mu je njegov nasprotnik pred mirovnim sodiščem očital nečedne reči? Zakaj pa ni tožil? Tudi katoliškemu Janšetu lahko postrežemo z ne preveč okusno pečenko, tako, da še Amružu in Hrovatu ne bo dišalo. Tudi iz deviškega zakona vajuemu Mihlunu lahko še marsikaj povemo! O še zadosti materijala imamo v zalogi, ki ga bomo brez pardona razkrivali, da bomo vsaj videli, na kateri strani so osmoljenci in kje je katoliški pek! Taki vzor-možje, ki sede v vseh javnih korporacijah in kažejo svoje katoliško prepričanje z jezikom so največji hinavci. Zapomnite si, da ne bomo mirovali poprej, da vas ne razkrinkamo. Pa se tudi ne ustrašimo nikogar, kajti pravica je na naši strani in ta mora zmagati!

g V Radovljici gradila se bode v severnem delu nova kanalizacija v dolgotosti 439 m. Stara kanalizacija se bode poglobila, istotako 17 stranskih kanalov z nabiralniki. Obcestni jarek bo 800 m dolg, tlakovan s savskim okroglim kamnom, ter zalit s cementom.

g Strela je ubila 8. t. m. na Podlonski planini pod Ratitovcem 6 goved.

o Notranjske novice o

n Dolenji Logatec. Pri na je večje število posestnikov, ki so za drag denar svoje hiše tako priredili, da morejo sprejemati tujce - letoviščarje v svoja stanovanja, kar je v korist za celo občino. Ker so pa tozadevni hišni posestniki le naprednega mišljenja, jezi naše klerikalce, ko vidijo, da naprednjaku kakšna kronica v žep pade, katero klerikalna bisaga pogoltniti ne more. Zato si je domislil naš klerikalni župan Remc sredstvo, po katerem bi se dalo naprednjake gmotno oškodovati. Ta je naznanil na okrajno glavarstvo, da tujci-letoviščarji v Logatcu za svoj šport polju koristne ptice streljajo. O tej županovi ovadbi je orožništvo strogo poizvedovalo in dognalo, da je župan Remc okrajno glavarstvo prav po klerikalno nalagal, zraven se je pa zvedelo, da je župan Remc postavil za varstvo koristnih ptic sam kršil, zato upamo, da bo okrajno glavarstvo z županom Remcem že obračunalo. Kar se pa tiče obrekovanja naših gg. tujcev-letoviščarjev, si bodo že znali poiskati zadoščenje za nesramne žalitve. Dolžnost naprednih hišnih posetnikov pa je, da nastopijo pot, po kateri bodo oblasti prisiljene, odstaviti župana, ki mu nobeno sredstvo ni prenizkotno, samo da svojim občanom škoduje. Sedaj imajo pa besedo tozadevne oblasti.

n Iz Postojne. Da je III. zlet idrijske sokolske župe, ki se je vršil dne 6. t. m. v

Postojni, tako sijajno uspel, gre predvsem zahvala vzornemu predsedstvu idrijske sokolske župe za vse preskrbljene predpriprave in vzgledno vodstvo. Dalje gre zahvala slavnemu mestnemu županstvu in mestnemu oskrbništvu v Postojni za sijajni vsprejem gostov in okinčanje mesta. Zahvala tudi okrajnemu in krajnemu šolskemu svetu za dovoljenje uporabe ljudskošolskega dvorišča kot telovadišče. Zahvala slavnemu Jamski upravi za dovoljeno znižano vstopnino članom bratskih društev. Posebna in iskrena zahvala pa našim vrlim narodnim damam in gospodičnam, ki se niso strašile ne dela, ne truda, da so mogle nuditi gostom na veseličnem prostoru kar največ zabave in razvedrila, ter stregle z vzgledno požrtvovalnostjo gostom do pozne noči, dokler nam ni prekinil Jupiter pluvius, ki nam je do večera prizanašal, neskajeno veselje. Tako gre zahvala damam in gospodičnam paviljona pivarne, ki mu je bila načelnica gospa Brinarjeva z gdčno. Burger Slavo, Kogej Mici in Ungar. Drugi paviljon piva, načelnica gospa Drollova z gdčno. Burger Emo in Lojziko, Burnik in Skubic; kavarna: načelnica ga. Baraga z gospodičnami Baraga, Bruner, Ditrih in Zwölf Anica; vinarna: načelnica ga. Kraigher in Jurcova z gdčnami. Kočevar, Alma in Mici Kutin Milavc in Šeber; slaščičarna: načelnica ga. Kutin z gdčnami. Lovšin, Vida in Zora Paternost in Mila Zwölf; trafika in razglednice: načelnica ga. Schneider z gdčnami. Hodnik, Kernc in Zelen; srečolov: ga. Lavrenčičeva in gdčna. Mici Lavrenčičeva, ki sta za srečolov tudi vse potrebno priskrbeli. K gmotnemu uspehu so prispevale z znatnimi darili pivovarne: Budjevička pivovarna v Budjevicah (300 l piva), Gössova (50 l), Puntigamska (25 l) in Reininghaus (25 l), katerim bodi izrečena na tem mestu iskrena zahvala. Zahvaljujemo se tudi bratom iz Primorja župe »Vitezič« iz Voloske-Opatije in župi »Zrinsko-Frankopanske« iz Sušaka, odposlancem »Slovenske sokolske Zveze«, vrlim bratom iz Šiške in Vrhnike, ki so po večjih deputacijah se udeležili našega zleta. Bodi izrečena na tem mestu zahvala tudi slav. občinstvu iz Postojne in okolice, ki je v tako častnem številu prisostvovalo našemu slavlju. S tako ogromno udeležbo je pokazalo, da ve ceniti delo sokolsko in to nas bodri k nadaljnjemu začrtanemu delu. Zahvaljujemo se tudi g. veletržcu Franu Jurci ki nam je rade volje preputil potrebno lesovje za dekoracijo veseličnega prostora. Končno se zahvaljujemo postojnskega narodnemu občinstvu, zlasti damam, ki so darovale mnogo krasnih daril in peciva za srečolov, zahvala vsakomur, ki nam je na ta ali oni način pripomogel, da je Sokolski dom v gmotnem kot moralnem oziru tako sijajno uspel. Z željo, da bi rodil sokolski dan idrij-

ske sokolske župe obilo uspešnega sadu, da bi se duh sokolski razširil do slednjega sela naše kamnite Notranjske, kličemo v imenu postojnskega Sokola vsem in vsakemu prirčno zahvalo in sokolski na zdar!

Odbor postojn. Sokola.

n Iz Postojne. Zlet idrijske sokolske župe je vsestransko sijajno uspel. Udeležila se ga je razun idrijske župe tudi župa »Vitezič« iz Voloske-Opatije, ki je bila častno zastopana; nadalje Sokol iz Šiške in Vrhnike. Žal da nismo videli tudi bratov tržaške župe. Sokolov v kroju je bilo nad 300, zelo veliko je bilo pa udeležencev v civilu. Ta dan se pač sme imenovati za Postojno narodni praznik. Že zgodaj zjutraj so začeli prihajati od vseh strani avtomobili in vozovi. Opoldne se je zbrala velik množica ljudi na kolodvoru in je po prihodu vlaka, ki je istotako pripeljal veliko število izletnikov, korakala na čelu desetih jezdecev v kroju, ki so prav častno rešili svojo vlogo — in godbo v mesto pred Vilharjev spomenik, kjer so pričakovali spreved zastopniki mestne občine z županom na čelu. Župan gospod Josip Lavrenčič je v navdušenih besedah pozdravil Sokole in jih bodril k nadaljnjemu, vstrajnemu sokolskemu delovanju. Nato se je zahvalil za pozdrav župni starosta brat Gangl, ki je v kratkih v srce segajočih besedah očrtal Sokolstvo in njega pomen. Ob 4. uri popoldne se je vršila pod spretnim vodstvom brata župnega načelnika Novaka javna telovadba moških in ženskih. Telovadilo se je precizno in vse pohvale vredno. Po telovadbi smo šli na veselični protor, kjer nas je že čakalo vse, kar si je mogoče želeli. Največja zahvala gre pač vsem narodnim damam za njih požrtvovalno delovanje. Niso se ustrašile trpljenja. Krasno so okinčale paviljone; z vstrajnostjo in ljubeznivostjo so stregle gostom pozno v noč; prve so bile na prostoru in zadnje so šle počivat. Vsa čast jim! Prosimo jih, naj nam tudi v bodoče stojijo zvesto na strani. Godba je marljivo svirala, plesalo je vse, staro in mlado. Pograjati pa moramo naše »diplomate«, ki so imeli nalogo izposlovati pri sv. Petru lepo vreme. Posrečilo se jim je njih »delo« le deloma, kajti parkrat smo dobili mali »tušč«. To pa nas ni prav nič oviralo v veselju. Tudi v gmotnem oziru je prireditelj dobro uspeval. Želimo le, da bi nam Sokol še večkrat priredil tak lep dan.

n Hiša št. 509 v Idriji. Mestna občina idrijska je bila trdovraten boj proti katehetu Oswaldu, oziroma deželnemu odboru zaradi gradnje hiše št. 509. Po dolgotrajnih bojih, nešteti vlogah, pritožbah in končno po razsodbi c. kr. upravnega sodišča je mestna občina idrijska dosegla svojo pravico; deželni odbor je vendar-le, četudi gotovo nerad, ugodil splošni želji večine idrijskega prebivalstva. Boj napredne večine idrijskega prebivalstva glede znamenite hiše št. 509 je značilna kulturna slika izza režima klerikalne večine v deželnem

odboru. Mestni občini idrijski je le čestitati, da je po dolgih bojih izbojevala svojo pravico.

Ostali slovenski kraji

o Loka pri Zidanem mostu. Že večkrat sem čital v „Slov. Domu“, kako Loka napreduje ozir. nazaduje v raznih političnih rečeh. Prav na izvrsten način se župnik in njega pristaši hvalijo, kak promet ima posojilnica v farovžu. Lepše bi bilo, ko bi se za vero bolj brigal, politiko pa pri miru pustil. Izobraževanje mladine bi bila jako hvaležna stvar in potrebna. Župnika pristaši se hvalijo, da ima čebelica, ki je na posojilnični tabli, namen marljivosti in delavnosti. Toda čebelica je premajhna, bolje bi bilo, da bi bil sršen, kajti ta je večji, bi bolj deloval. Ravno v nedeljo je g. župnik pridigoval in zmerjal napredno časopisje ter prav na ostuden način zabavljaj čez „Ilustrovani Tednik“ in ga bral v cerkvi vernikom, da priobčuje laži in, da bi ga ja noben ne naročil. Jaz pa mislim, da se na prižnici sme le božja beseda oznanjati, ne pa blatiti napredno časopisje, ki mu ne dela nobene krivice. Naj se bolj briga za svoj poklic, za katerega je postavljen, ne pa za posojilnico in napredno časopisje. Glavno opravilo mu je pa politika, kajti ta mu je edino veselje in tolažba na tem svetu, tako tudi njegovim pristašem. Faran.

o Z goriških hribov. Prebudili smo se Tolminci od večletnega političnega spanja. Izpregledali smo, kaj namerava z nami klerikalna stranka. Vzdrabili smo se in očitno pokazali svojo odločnost. Stopili smo na plan in storili svojo dolžnost. Odprli smo duri naših želj in stopili na svobodo. Šli smo naprej za zaželenim ciljem, in se otresli klerikalnega jarma. Ali žalibog, ta naš cilj je čisto malo dosežen. Strahovito so okrog nas klerikalci agitirali in nam grozili z najhujšimi sredstvi. Brezmišelnost so se nas polastili in nam obetali zlate gore. Kmet je blamiran in z njim strahno blamirana vsa njegova nada. Ozrmo se nekoliko v preteklost in sedanjost kmeta in duhovnika. Prvi Slovani, ki so se naselili v slovenske dežele, so imeli svoje javne veselice. Rajali so na odrih, peli, pili in bil dobre volje. Ta navada se je ohranila sto in stoletja in je še danes. Na kmetih je življenje težavno, polno skrbi. Da se to vsaj včasih odžene, gre kmet ob nedeljah na kozarec vina in včasih tudi rad zapleše. Ali gorje, če to izve župnik. Grom in strela se vsiplje nanj in tudi žena, od tod razpor. Ravno tako je mladi svet. Vse se rado zavrti. Tudi gospodje niso izvzeti, če bi ne bili žegnani! In to kmečko razvedrilo hočejo pregnati. Komaj premine kje ples in potem! V cerkvi ni mogoče biti, vsak pameten mora ven iti, ker grmi s prižnice. Marinarice si skupaj kujejo: 1. častilakomnost 2. v zabavo, in ker jim diši žensko meso, 3. da odtegnejo mladini ples,

zabavo in največje veselje. Tako torej, in o preteklosti napišemo ob priliki podrobnije. Dne 24. junija 1863 je zavpil duhovnik v neko starodavno cerkvico: Doli s temi plinkoni, proč s to staro bajto! Grozno! Največji žegen pod oglejsko patriarhijo. Ne dolgo potem ga je Bog kaznoval. Ker je ukazal še oltarje sežgati in žegne prenesel v drugo cerkev, se je zgodilo resnično. Sem pogledajte sedaj! Kmet ne sme zvedeti resnice! Lep vzgled.

Tolminski kmet.

o Z Goriškega. Volilci splošnega volilnega razreda so v nedeljo volili svoje zastopnike za deželni zbor. Izid je ta-le: V mestu Gorici so izvoljeni italijanski liberalci, v Furlaniji pridejo vsi tri kandidati obeh strank v ožjo volitev, ki se vrši v nedeljo dne 20. t. m. med liberalci in klerikalci. Kamor obrnejo socialisti, tam bo zmaga, ker ti so vdobili pret. nedeljo lepo število glasov. Na Krasu in v Vipavi pride tudi do delne ožje volitve med klerikalci in liberalci. — Splošno se je opazilo o priliki teh volitev, da je Kras nepremagljiva trdnjava za klerikalne naskoke. Kraševci so najbolj zavedni, kar je na Goriškem kmetov. Kakor sokoli motrijo oni z bistrim očesom vse klerikalne mahinacije, zato se pa ne dajo speljati na led od črne bande. Oni volijo v pretežni večini narodno-napredne može, ker nočejo, da bi se jim reklo: klerikalni backi so. — Kako vse drugačno pa izgleda volitev v tolminskih hriboh. Tolminski kmet — ne vsak — je še v temi ter prav nič ne zaostaja za svojim kranjskim bratcem, da, na Kranjskem se je jelo jasni po zaslugi „Slov. Doma“ tudi med bolj razumnimi kmetskimi možaki, na Tolminskem pa derejo možje za kaplanom kakor ovce za koštrunom. Mnogo je na Tolminskem tudi vrlih in neustrašenih mož med kmeti, ki se ne boje, komursibodi resnice v obraz povedati, a mnogo je tudi takih, katerim ženske ukazujejo, kako naj volijo, da ne bo zamere pri nuncu. Resnica je, da kjer vlada večje ubožstvo in revščina med ljudmi, tam imajo klerikalci večji semenj. Upamo pa, da tudi na Tolminskem ne bodo klerikalna drevesa zrasla do neba, ker je znano, da kjer riba pri glavi smrdi, tam se nič zanesljivega in stanovitnega doseči ne more.

o Goriške deželnozborske volitve. Izid volitev v splošnem volilnem razredu je ta-le. Samostojni kandidati dr. Gregorin 5025, Kovač 5134 in Miklavčič 5080 glasov. Klerikalci: Fon 9142, Grgič 8918, Manfreda 2922 in dr. Breclj 6322 glasov. Socialisti: dr. Tuma 1760, Vrčon 1737 in Mozetič 1661 glasov. Razpršenih glasov 165. Izvoljena sta Fon in Grgič, med Kovačem in dr. Brecljnom pa se vrši ožja volitev in sicer v nedeljo 20. julija. Kmečke občine volijo 24. t. m. Goriški politični okraj voli tri poslance, sežanski in tolminski pa po dva poslanca. Osrednji volilni odbor v Gorici je sklenil na javnem

shodu v Gorici postaviti v kmečkih občinah goriškega okraja sledeče kandidate: Fran Furlani, župan v Prvačini, Josip Klanjšek, posestnik v Oslavlju in Fr. Gorjup, župan v Kanalu. — Na shodu v Štanjelu sta bila proglašena za kandidata v kraških kmečkih občinah: dr. Gustav Gregorin, odvetnik v Trstu in Fran Dominko, sod. svetnik v Komnu.

o V Tomaju imajo srboritega kaplana, ki botre pri krstu na vse načine šikanira — ter misli, da se mora cel svet okoli njega vrteti. Pred kratkim se je vršil v cerkvi zelo čuden prizor, ker kaplan ni hotel krstiti otroka na tako ime, kakoršnega je boter zahteval. Naposled se je fanatik le moral udati in storiti po volji botra. Kraševci, ali ne veste, kje so Ricmanje?

o V nedeljo, 20. t. m. se vrši v Sv. Križu pri Trstu tombola in ples. Pri tej priliki priredi križka mladina cvetlični dan v korist družbi sv. Cirila in Metoda. Ker pride na ta dan tombole v Sv. Križ navadno mnogo občinstva, je upanje, da se bode nabrala precejšnja svota za ta prevzvišeni blagi namen. Nobenemu ne bodi žal izdati nekaj novcev v korist Ciril Metodove družbe, ker ta denar ni zavržen, ampak je plodonosno naložen kapital, ki bode nosil prej ali slej visoke obresti.

Gospodarstvo.

Razstava prašičev v Št. Jerneju. C. kr. kmetijska družba priredi v torek, 16. septembra t. l. v Št. Jerneju razstavo prašičev v zvezi s premovanjem. Namen tej razstavi je, pokazati, kako je dolenjska prašičjereja v zadnjih letih napredovala in v kaki meri jo bo kazalo nadalje pospeševati. V razstavo se sprejemajo le plemenski prašiči, namreč mrjasci in plemenske svinje, in sicer breje svinje in svinje s praseti. Kdor želi kaj razstaviti in se poganjati za premije, mora svoje živali priglasiti do 15. avgusta t. l. pri svojem županstvu ali pa pri kmetijskem društvu v Št. Jerneju in mora povedati, kakšne živali in koliko jih želi pripeljati v razstavo. Županstva okrajev Konstanjevica, Krško, Mokronog, Novo mesto so naprosena, da zbirajo priglasila do 15. avgusta in jih nemudoma pošljejo kmetijskemu društvu v Št. Jerneju, ki mora pravočasno poskrbeti za napravo potrebnih ograj na razstavišču in za skupni seznam vseh razstavljalcev.

LISTEK.

Begunci.

Povest izza francoske vojske.

Zelo hitro je korakal tisti večer berač Jernej proti vasi Podbrdo. Znojne kaplje so mu kar curkoma kapljale v cestni

prah, ki ga je nerodno raztepaval z desno nogo, levo mu je namreč nadomeščala lesena štula, katere pa se je Jernejc že tako privadil, da mu niti pri hitri hoji ni delala nikakih zaprek in težav. Oguljen suknjič, na katerem je bilo že toliko zaplat, mu je kar vihral v vetru, ki je pihal od bližnjih hribov, a kučme, katero je nosil Jernejc tako o sv. Jakobu kakor o Božiču, vendar ni dal z glave, ker to je storil le pred župnikom ali pred kakim znamenjem. Ker pa tega ob tej kolovozni poti, kjer je hitel Jernejc, ni bilo, jo je potisnil še nižje na oči, kot da premišlja nekaj silno težkega. Sem od holmov so se zgrinjale prve večerne sence, ali mrak še ni bil, ker vse polje je bilo še oblito od rdečkaste večerne zarje, ki je gorela nad tonečim solncem v vsem prelestnem sijaju.

Ali vendar se je Jernejcu zelo mudilo in vsak hip je povzdignil glavo in razširil oči, kot da hoče natanko premeriti, koliko korakov ima še do podbrdske vasice, ki se je že pokazala pred njim nekoliko v nižini. Zemlja je na tistem kraju nekoliko visela in tako se je razločila skoro vsaka bajtica vasice Podbrdo, ki je bila poleg tega še zelo raztresena: kot da je nekdo razsul tiste črnike kocke v pijanosti, brez vsakega premisleka in reda.

Nekako na koncu vasi je stala cerkev, ali spoznalo se je lahko takoj, da to ni fara, ampak podružnica. Sploh je bila videti cela vas na prvi pogled zelo zanemarjena in zapuščena. Vegaste strehe so krile tupa-tam sajaste hiše in le nekaj jih je bilo kritih z novo slamo in pobeljenih, da so se vidno razločevale od drugih.

Zadaj za vasico se je svet zopet vspejal; od začetka, kjer je stal še kak osamljen kozolec — bolj lahno, a tam zadaj, višje gori pa se je dvigal naenkrat, da je bila videti vas kot v nekakem širnem kotlu,

samo na vzhodu je bil svet raven, tja do gozdov, ki so se nejasno začrtovali v dalji. In tam za tistimi gozdovi, ki so stvorili nekak črnkast pas daleč naokrog, so kipele pod nebo gore, ne sicer zelo visoke, pač pač v gosti skupini, da se je videlo iz dalje, kakor bi izrasle druga iz druge.

Zdaj ko je tonilo solnce in je krvav žar čarobno obseval njih strme grebene, so bile videti bliže kot navadno, in vsa krajina je zadobila nekako lepše lice.

Ali Jernejc se je za vse to kaj malo briga. Poznal je vso okolico kot svojo dlan in hitel je, ne meneč se za obzarjene vrhove in večerno polje, naravnost proti vasici kakor bi nosil bogve kake novice.

Ko je prišel do vasi, je ravno pozvonilo ave in gruča vaščanov, ki so se razgovarjali sredi na vasi, se je odkrila in pomolila. Njim se je pridružil Jernejc, pobožno potegnil kučmo raz glavo in pričel moliti v globokih oddihljajih, da so morali takoj opaziti, da je zelo upehan in da je moral priti torej od daleč.

»Odkod pa ti, Jernejc?« ga je povprašal Tine, krepak, visok fant, ker v gruči so bili zbrani skoro sami vaški fantje.

»Odkod?« je poudaril Jernejc in potolkel z leseno šulo, kakor je imel navado, — »od daleč ne, ampak mnogo novic sem prinesel ravno za vas fantje!«

Pri tem je raztegnil obraz v tako resne gube, kakor bi hotel očividno dokazati, da se ne šali.

In fantje, ki so tisti čas itak živeli vedno nekoliko v strahu, so postali radovedni, ker tisti Jernejčev »ravno za vas« jih je skoro malce razburil.

Jernejc pa, ki je nerad pripovedoval novice in to še važne — zastoni, je hotel radovednost fantov le še povečati in pritisknil je kazalec na usta in se plašno ozrl okoli sebe.

»Za vsakega ni to!« je dejal in si obrisal znoj raz čelo. »Le malo potrpljenja. Pravijo, da imajo včasih tudi stene ušesa, in take reči ni da bi govoril kar tako.« Fantje so se začudeno spogledali, a da bi menda prikrili svojo preveliko radovednost, se jih je nekaj zasmejal.

Matjaž pa, ki je veljal daleč naokrog za najbolj korajžnega in tudi lepega in krepkega fanta, je stopil bliže k Jernejcu in ga potrepal po rami.

»Le prihrani, Jernejc, svoje resnice zase, mi nismo prav nič radovedni, a da ne boš govoril, kako smo skopi, pa pojdi z nami!«

Fantje so se nasmejnili, ker vsi so bili zadovoljni s tem predlogom, ker že se je nabralo nekaj radovednih obrazov, ki so z zanimanjem in začudenjem opazovali, kaj neki imajo fantje z Jernejcem.

Matjaž pa je tudi dobro vedel, da se tako najlažje pridobi Jernejca zase in mahnil so jo sedaj za plotom proti Brtoncelnu, ki je točil dobro vino, dasi njegova soba ni bila nič kaj podobna prijazni krčmi, ampak prej kaki zakotni žganjariji.

»Sedaj pa le pripoveduj, Jernejc!« mu je velel Matjaž, ko mu je natočil polno kupo in jo je Jernejc izpil v dušku do dna.

Jernejc se je malo oddahnil, si potisnil polhovko na tilnik in se zelo resno ozrl po omizju.

»Veste, da me ne boste kleli in ne tepli,« — je pričel — »ampak resnico vam bom povedal. Tako hočete — naj bo! Sicer je pa itak dobro, da izveste malo prej, preden vam potisnejo francoske puške pod nos — —.« Komaj je izgovoril zadnje besede, so že zamrmrali fantje in Jernejc je nadaljeval nekoliko plaho:

(Dalje prihodnjik.)

Državna obrtna šola v Ljubljani.

Strokovna šola za lesno in kameneno kiparstvo daje svojim učencem s premišljenim poukom obrtniško, modernim zahtevam primerno izobrazbo v lesnem in kamenenem kiparstvu. Posebno goji cerkveno smer ter upošteva dotične težnje in navade v deželi. Učna doba traja tri cele letne tečaje. Absolventi, ki se že poglobijo v svoji stroki, smejo še četrto leto ostati na zavodu in lahko obdržijo svoje morebitne ustanove in podpore. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spisje, računstvo, knjigovodstvo in kalkulacija, državljanski nauk, dekorativno risanje, tehnično - konstruktivno risanje, umetno oblikoslovje, tehnologija, plastična anatomija, zgodovina plastike) in praktičen (modeliranje, kiparstvo). Ob sprejemu je prosilec dokazati, da je zadostil ljudskošolski dolžnosti, da je dovršil 14. leto svoje dobe. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. Odhodno izpričevalo

strokovne šole za lesno in kameneno kiparstvo nadomešča dokaz o pravilnem dovršenju učne dobe (pomočniško pismo, oziroma pomočniški izpit) in daje pravico do nastopa in samostojnega izvrševanja kiparskega obrta v lesu in kamnu, ako so izpolnjene splošne zakonite zahteve in se obenem izkaže enoletna uporaba kot pomagalec (pomočnik), oziroma kot tvorniški delavec.

Ženska obrtna šola obsega tri oddelke, in sicer za šivanje perila, za izdelovanje obleke in za vezenje. Naloga teh oddelkov je, dekleta in žene v enem navedenih obrtov praktično izučiti, pri čemur se obiskovalke tudi splošno in v gospodinjstvu izobrazujejo. Vsak oddelek ima dva letnika, ki trajata po deset mesecev, vrhu tega ima vsak oddelek tudi enoletni ateljski tečaj za absolventinje. Pouk je teoretičen (slovenščina, nemščina, spisje, računstvo, državljanski nauk, tvarinoznanstvo in gospodinjstvo, zdravoslovje, nauk o kostumih, dekorativno risanje, petje, laščina) in praktičen (delovni pouk in krojno risanje). Za sprejem je treba dokazila, da je prosilka zadostila

ljudskošolski obveznosti in da je dopolnila 14. leto. Vpisovanje se vrši 15. in 16. septembra. Izpričevalo oddelka za šivanje oblek in oddelka za vezenje nadomešča dokaz o pravilnem dovršenju učne dobe (pomočniško pismo, oziroma pomočniški izpit) in daje pravico do izvrševanja krojaškega, na izdelovanje otroških in ženskih oblek omenjenega obrta, oziroma do obrta zlatega, srebrnega in bisernega vezenja.

Javna risarska in modelirska šola daje absolventom zavoda, obrtnim pomočnikom, samostojnim obrtnikom in sploh vsem interesentom priliko, da se vadijo in izpopolnjujejo v risanju in modeliranju. Javna risarska in modelirska šola se začne dne 1. oktobra in se konča zadnjo nedeljo meseca maja. Pouk se vrši vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne. Za sprejem zadostuje dokaz, da je prosilec delavec, pomočnik, risar, predelavec ali delovodja v kakem obrtnem obratu, ali da izvršuje obrt samostojno. Ako je dovolj prostora, se sprejemajo tudi učenci višjih razredov srednjih šol ali učiteljišča.

(Konec prihodnjik.)

Razširjajte „Slovenski Dom“!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

s Na pomoč mora priti kavi dober kavni pridelek, potem šele je iz tega dobrija pijača. Najboljšo pijačo pa dobiš, če pridedeš kavi Kolinske kavne primesi, tega izvrstnega kavnega pridatka, ki se je zaradi svoje nedosežne kakovosti priljubil vsem našim gospodinjam. Poudariti je treba tudi, da je ta kavni pridelek edino pristno domače blago te vrste. Pazite pri nakupovanju na znamko »Sokol«!

Fizikalno - terapevtski

AMBULATORIJ

prim. dr. Robida, Ljubljana, Dalmatinova ul. 3.
za živčne in druge bolezni.

Ordinacija, izvzemši nedelje in praznikov vsak dan od 11^h do 12^h dopoldne in 2^h do 3^h popoldne; ob sobotah samo od 11^h do 12^h dopoldne.

Zdravljenje s svetlobo in toploto, masažo in elektriko.

Galvanizacija, faradizacija, voltaizacija, sinusoidalna faradizacija, lokalna d'arsonvalizacija, visoko frekvenčni toki v solenoidu (avtokondukcija), električne četverostanične kopeli, splošna, vibracijska in konkusijska masaža, gimnastika, termopnevmoterapija, Goldscheiderjevo svetlobno zdravljenje, pnevmomasaža, vakuumterapija, radijevo pitno zdravljenje, diatermija (termopenetracija).

Specijalna terapija živčnih bolezni s posebnimi ozlirom na nevroze,

kot: nevrastenije, histerijo, psihogenijo, na boja-zenske, seksualne, srčne in druge nevroze. Psihoterapija. 48

Kdor ljubi dobro kavo,

rabi kot pridelek „pravi zagrebški :Franck:“ z kavnim mlinčkom. — Kdor ga še ne uporablja, pogreša najboljšo.

emp 45/25.612

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 12. julija 1913.

Linc: 63, 28, 44, 17, 15.

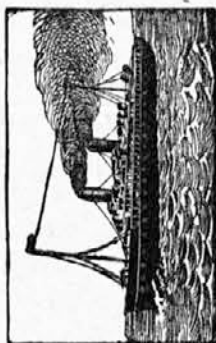
Dvignjene v sredo, dne 16. julija 1913.

Trst: 62, 76, 55, 45, 57.

HAVRE NEW-YORK

Samo 5 dni iz

vozijo francoski brzoparniki, najkrajša in najcenejša vožnja. Veljavne vozne listke (šifkarte) za Ameriko in vozne liste iz Amerike nazaj v domovino po najnižji ceni izdaja **edini**

Ed. Šmarda oblast. konces. potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18. v hiši Kmetijske posojilnice nasproti „Figovca“.

*Brzoparniki: 13

France, La Provence, La Savoie, La Lorraine, La Touraine, Roshambeau.

: Samo pet dni! :

Žrčne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 „ „ „ II. „ . . .	1	60	1	80
1 „ „ „ III. „ . . .	1	50	1	70
1 „ telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 „ prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 „ „ (prekajenega) . . .	2	—	2	40
1 „ koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 „ Prašiči na klavnici . . .	1	14	1	30
1 „ kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	3	60
1 „ masla surovega . . .	2	60	2	80
1 „ masti prašičje . . .	1	80	2	00
1 „ slanina (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 „ slanina prekajene . . .	1	90	2	—
1 „ sala . . .	1	80	1	92
1 „ surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 „ kuhan. margarinkega masla . . .	2	40	—	—
1 jajce . . .	—	06	—	8
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 „ „ posnetega . . .	—	08	—	10
1 „ smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 „ „ kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 „ čajnega surovega masla . . .	3	20	3	60
1 piščanec . . .	—	80	1	35
1 golob . . .	—	25	—	60
1 raca . . .	2	10	3	—
1 gos . . .	7	—	8	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	34	50	—	—
100 „ „ „ 1 . . .	34	20	—	—
100 „ „ „ 2 . . .	33	60	—	—
100 „ „ „ 3 . . .	33	—	—	—
100 „ „ „ 4 . . .	32	30	—	—
100 „ „ „ 5 . . .	31	40	—	—
100 „ „ „ 6 . . .	80	50	—	—
100 „ „ „ 7 . . .	27	80	—	—
100 „ „ „ 8 . . .	16	00	—	—
100 „ koruzne moke . . .	25	00	—	—
100 „ ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . II. . .	46	—	—	—
100 „ ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	30	—	32
1 „ graha . . .	—	—	—	—
1 „ leče . . .	—	40	—	44
1 „ kaše . . .	—	30	—	32
1 „ ričeta . . .	—	26	—	28
100 kg pšenice . . .	23	—	24	00
100 „ rži . . .	20	00	21	—
100 „ ječmena . . .	18	—	20	—
100 „ ovsa . . .	20	00	23	—
100 „ ajde . . .	23	50	24	50
100 „ prosa belega . . .	—	—	—	—
100 „ „ navadnega . . .	18	—	19	—
100 „ koruze . . .	18	60	19	—
100 „ činkvantina . . .	22	—	24	—
100 „ krompirja . . .	6	00	0	—

Lesni trg.

Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.
Cena mehkeemu les 8-— do 9-— K.

Trg za seno slamo, in stello.

Na trgu je bilo

voz sena 6 00 0 —
„ slame 5 00 0 —
„ stelje 3 50 0 00
„ detelja 7 50 0 00

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južino! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima **Moč!** ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
Zdravje! karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse št. 109, Josefstädterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sackstrasse št. 4.
Priporočljiv za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Trajno delo dobi

več sto delavcev in delavk,

v starosti od 16 do 42. leta pri podjetniku

45

A. Šuligoj, premogokop v Trbovljah, Štajersko.

Plača za moške na dan 3 K do 3 K 30 v, v akordu tudi 5 K in več;
„ „ ženske „ „ 2 „ „ 2 „ 30 „ „ „ 3 „ „ čez.

Delo je zunaj in traja 10 ur na dan.